

MÜZELER: İNSANLIK TARİHİNE SAYGININ SİMGELERİ

Müze kelimesi; Yunan tanrısı Muses adına Mısır'da 2300 yıl önce İskenderiye Kütüphanesi ile birlikte yaptırılan tapınağın adından gelir. Bir ülkede müzeleri gezen yerli ziyaretçilerin sayısı, o ülkenin gelişmişlik düzeyi ile doğru orantılıdır. Toplumların eğitim ve refah düzeyleri arttıkça müzelerinin sayısı ve türleri de artar. Müzeler; insanlık için değer taşıyan tarihsel, bilimsel, teknolojik, kültürel ve sanatsal objelerin saklanıp korunduğu halka açık kurumlardır. Toplumsal belleğin oluşmasına, insanların bilgi ve deneyimlerinin artmasına katkı sağlayan kurumların başında müzeler gelir. Yeni nesillerin insanlık tarihine saygı duymalarını sağlayan müzeler, gençlerin ülkelerinin geleceğini iyi şekillendirmesine de yardımcı olur. Müzeler zamanın dondurulduğu yerlerdir. Müze ziyaretçileri; kendilerinden çok önce yaşamış insanların, birlikte yaşadığı ve dokunduğu objeleri görerek geçmişe yolculuk etme fırsatı bulur. İlk müzeler, koleksiyonerlerin topladığı objeleri sınırlı sayıda insanın görebildiği yerlerdi. Dünyanın en eski müzesinin, M.Ö. 530'a tarihlenen Ennigaldi-Nanna Müzesi olduğu düşünülüyor. Irak'ın güneyinde yer alan eski Ur kentindeki bu müzenin kurucusu, Neo-Babil Dönemi krallarından Nabonidus'un kızı Prenses Ennigaldi'dir. Arkeologlar; müzenin bulunduğu saray kalıntısında, binlerce yıl önceden kalma çok sayıda objeyi düzenli şekilde yan yana dizilmiş halde buldu. Bu tarihi objelerin yanında, üç ayrı dilde, objeler hakkında açıklamaların yazıldığı seramik silindirler vardı.

İstanbul Arkeoloji Müzesi

Modern müzeler

Avrupa'daki ilk müze olan Capitoline Müzesi, 1471 yılında Roma'da Papa Sixtus IV'ün bağışladığı objelerle, arkeoloji ve sanat ağırlıklı olarak kuruldu. İngiltere'nin ilk müzesi, 1660'ta açılan ve Londra Kulesi'nde yer alan Kraliyet Silah Koleksiyonu'nun sergilendiği binadır. Londra'daki British Museum, 1759'da halka açılmış olup dünyanın en kapsamlı arkeolojik müzelerinden biridir. St. Petersburg'da 1727'de kurulan I. Petro Antropoloji ve Arkeoloji

Müzesi (Kunstkamera), Rusya'nın en eski müzesidir. Paris'te 1793'te açılan Louvre Müzesi, kentin sembolüdür ve yılda 9,3 milyon kişilik ziyaretçisiyle dünyanın en popüler müzesi konumundadır. Bu müzelerin tümü, modern müzecilik anlayışının en iyi örnekleri arasındadır. Ülkemizde müzecilik, Padişah Abdülmecit'in 1846'da Doğu Roma yazıtlarını Aya İrini'ye naklettirmesiyle başladı. Maarif Nazırı Saffet Paşa, 1869'da Müze-i Hümayun adıyla ülkemizin ilk müzesini kurdu. Ardından, bir genelge çıkartılarak tüm illerdeki tarihi eserler bu müzeye getirtildi ve müze 1880'de Çinili Köşk'e taşındı. Osman Hamdi Bey, 1881'de müze müdürü oldu ve 1891'de yaptırılan yeni müze binası hizmete açıldı. Halil Ethem Bey, 1910'da müdür olarak atanınca yabancı arkeolog ve uzmanlarla çalışıp üç ciltlik taş eserler kataloğunu bastırarak müzeyi dünyaya tanıttı. Anadolu Medeniyetleri Müzesi; Atatürk'ün bir Hitit Müzesi kurulmasını istemesi üzerine, 1923'te Ankara Arkeoloji Müzesi adıyla kuruldu. Topkapı Sarayı, bünyesindeki koleksiyonla birlikte, 1924'te müze olarak halka açıldı. Ankara Etnografya Müzesi'nin inşaatı, 1925'te başladı ve müze 1930'da açıldı. İlk sanat müzemiz, 1937'de Atatürk'ün kurdurduğu İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'dir. Ülkemizdeki 370 müzeyi yılda 30 milyon kişi ziyaret etmektedir.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü